

МЕХАНИЧКА ОТПОРНОСТ, СТАБИЛНОСТ И СЕИЗМИЧКА ЗАШТИТА НА ГРАДБИТЕ

(ЗАКОНСКА РЕГУЛАТИВА И ПРОЦЕДУРА ЗА ОБЕЗБЕДУВАЊЕ НА ДОКУМЕНТАЦИЈА СОГЛАСНО ЗАКОНОТ ЗА ГРАДЕЊЕ НА РСМ)

Согласно Законот за градење во Република Северна Македонија и измените донесени во 2013 година, со членот 4-а од овој Закон, за секоја градба е потребно да се обезбеди позитивно мислење за проектираниот и изведениот степен на механичка отпорност, стабилност и сеизмичка заштита на градбата, од страна на субјект кој врши научноистражувачка дејност – научен институт специјализиран во областа на заштита на градби од сеизмички влијанија.

Мислењата за проектиран и изведен степен на механичка отпорност, стабилност и сеизмичка заштита се однесуваат за градби за чија изведба е потребно одобрение за градење.

Мислењето за проектиран степен на механичка отпорност, стабилност и сеизмичка заштита на градбата, (МПС), се однесува на *градежно-конструктивниот проект* кој е составен дел на основниот проект и се приложува од страна на инвеститорот со барањето за добивање на одобрение за градење.

Мислењата за изведен степен на механичка отпорност, стабилност и сеизмичка заштита, во фаза на градба (МИС1) и по завршување на изградбата на носивата конструкција (МИС2), се изготвуваат *само за градби за кои е претходно изготвено позитивно МПС и имаат бруто развиена површина поголема од 300м²* (градби наменети за индивидуално домување).

Мислењата се однесуваат на целокупниот процес на проектирање, ревидирање на проектите и изведба на конструкциите на градбите согласно законските прописи во Република Северна Македонија и современите сознанија од областа.

ОСНОВНИ ПОДАТОЦИ ЗА ИЗИКП

Институтот за земјотресно инженерство и климатски промени (ИЗИКП) е првиот приватен научен институт кој е запишан во Регистарот на субјекти кои вршат научно-истражувачка дејност кој го води Министерството за образование на Република Северна Македонија и во целост ги исполнува условите за издавање на мислењата согласно членот 4-а од Законот за градење.

ИЗИКП ги изработува сите три потребни мислења дефинирани со Законот за градење кои се неопходни за издавање на одобренјата за градење и одобренјата за пуштање во употреба на објектите.

Исто така, Институтот е опремен (кадровски и материјално) и изготвува Елаборати за сеизмичност на локацијата (за градби од високоградба од I категорија и вон категорија за инженериски објекти) кои што Правилниците ги пропишуваат како неопходни за проектирање на овој вид на градби (згради со простории за собирање на голем број на луѓе – училишта, театри, кино и спортски сали и сл., згради чија што функција е од пресудно значење после земјотрес – болници, противпожарни објекти и сл., згради опремени со скапоцена опрема, музеи, енергетски објекти со голема инсталирана моќ, високи брани, индустриски оџаци и разладни кули, мостови и вијадукти со распони поголеми од 50 м., насипи на сообраќајници повисоки од 20 м., сложени конструктивни системи на објекти и сложени услови на фундаирање, како и други објекти чие што рушење може да нанесе големи материјални штети на пошироката заедница).

За мислењата предвидени со Законот за градење се наплаќа според ценовник кој што е одобрен од Владата на РСМ и е објавен во Службените гласила.

Во продолжение се дава поопширен опис на мислењата и потребната документација за изготвување на МПС, МИС1 и МИС2.

МИСЛЕЊЕ ЗА ПРОЕКТИРАН СТЕПЕН НА МЕХАНИЧКА ОТПОРНОСТ (МПС)

За изготвување на МПС, Инвеститорот (подносителот) е должен да ја достави во електронска форма техничка документација која е идентична со документацијата поднесена со барањето за одобрение за градење на електронски начин.

Изготвувањето на МПС опфаќа контрола на следните содржини од ревидираниот проект:

- Соодветност на типот, намената, категоријата на објектот и неговата изложеност на надворешни влијанија со техничка регулатива која проектантот и ревидентот ја користеле во процесот на конструирање, анализа, димензионирање и изработка на графичките прилози;
- Соодветност на избраниот носив конструктивен систем на објектот според надворешните влијанија и проектната програма;
- Соодветност на оптоварувањата - гравитациони, (постојани и корисни) и сеизмички (статички и динамички) според бараниот степен на сеизмичка заштита (категија, функција, конструктивен систем, регуларност на објектот);
- Начин на моделирање и користен софтвер за математичко моделирање на конструкцијата за гравитациони и сеизмички надворешни влијанија;
- Соодветност на усвоените комбинации на натоварувања и коефициентите на сигурност;
- Контрола на глобалната стабилност на објектот за проектираното ниво на заштита (периоди, тонови форми, крутосни карактеристики, вкупни и релативни хоризонтални поместувања на конструкцијата);
- Детектирање на евентуални конструктивни грешки кои се критични за сеизмичката стабилност на објектот (избор на темелна конструкција, регуларност на конструкцијата во основа и по висина, кратки столбови, флексибилно приземје, столбови со потенцијален крт лом, големи конзолни носачи, друго);
- Контрола на извршеното димензионирање за меродавни комбинации на оптоварување;
- Контрола на усвоената арматура по количина запазувајќи ги минималните и максималните ограничувања во прописите;
- Контрола на локална стабилност на конструктивните елементи, (угиби и прснатини на хоризонтални елементи, виткост и s фактор кај столбови, тангенцијални напрегања, торзија);

- Соодветност на изработката на кофражните планови, арматурните детали, работилничките цртежи, спецификација на потребни количини:
  - Кофражни планови - јасно дефинирани ознаки, димензии и попречни пресеци;
  - Распоред на главна арматура, водење на главна арматура по висина на објектот;
  - Износ и облик на попречна арматура;
  - Анкерување и наставување на главна арматура;
  - Армирање на специфични елементи, (скали, конзоли, коси елементи и јазли);
  - Работилнички цртежи со јасно дефинирани елементи, варови, механички врски, квалитет на материјалот на основниот елемент, квалитет на варови и механички врски, соодветност на изборот на материјали за основниот конструктивен систем и за врските.
- Соодветност на нивото на техничката изработка на проектот од аспект на доволно податоци и елементи за реализација на изведбата.

МИСЛЕЊА ЗА ИЗВЕДЕН СТЕПЕН НА МЕХАНИЧКА ОТПОРНОСТ, СТАБИЛНОСТ И СЕИЗМИЧКА ЗАШТИТА ВО ФАЗА НА ГРАДБА (МИС1) И ПО ЗАВРШУВАЊЕ НА ИЗГРАДБАТА НА НОСИВАТА КОНСТРУКЦИЈА (МИС2)

За изготвување на МИС1, Изведувачот (подносителот) ја доставува во електронска форма техничката документација која се однесува на измените на носивата конструкција во текот на градбата, *доколку такви измени постојат*.

За изготвување на МИС2, Изведувачот (подносителот) ја доставува во електронска форма техничката документација која се однесува на измените на носивата конструкција, доколку тие измени настанале по изготвувањето на МИС1, како и проект на изведена состојба, градежно - конструктивен проект.

Изготвувањето на МИС1 и МИС2 опфаќа:

- Најмалку по еден увид на лице место во текот на изградбата и по комплетната изведба на основниот конструктивен систем на објектот (работни тимови од 3 лица);
- Увид во документацијата која се води на градилиштето, (градежен дневник, градежна книга, докази за квалитет на вградениот материјал, документирано измени во согласност со условите на терен, друго);
- Контрола на усогласеноста на проектираната со изведената состојба на основниот конструктивен систем, (геометриски карактеристики, квалитет и квантитет на вграден материјал);
- По потреба проверка на квалитетот и квантитетот на вградени материјали со опрема за недеструктивни и/или деструктивни тестови;
- По потреба проверка на динамичките карактеристики на изведената носива конструкција на објектот со техника на амбиент вибрации.

ПОТРЕБНА ДОКУМЕНТАЦИЈА ЗА МПС, МИС1 И МИС2

Мислењето за проектиран степен на механичка отпорност, стабилност и сеизмичка заштита на градбата, (МПС), се однесува на *градежно-конструктивниот проект* кој е составен дел на основниот проект.

За изготвување на *Мислењето за проектиран степен на механичка отпорност, стабилност и сеизмичка заштита*, (МПС), Инвеститорот (подносителот) е должен да ја достави во електронска форма следната техничка документација:

1. Ревидиран основен проект, фаза Градежно-конструктивен проект
2. Елаборати кои се користени како подлоги за проектирањето и тоа:
  - a. Елаборат за геомеханика
  - b. Елаборат за сеизмичност на локацијата (за градби од високоградба од I категорија и вон категорија за инженериски објекти)
  - c. Други потребни видови елаборати предвидени со законската регулатива за видот на градбата
3. Извештај од извршена ревизија на основниот проект, фаза Градежно-конструктивен проект
4. Ревидиран архитектонски проект, фаза Архитектура

Содржината на потребната документација е во согласност со законската регулатива за формата и содржината на проектната документација.

ТАБЕЛАРЕН ПРЕГЛЕД НА ПОТРЕБНА ДОКУМЕНТАЦИЈА ЗА ИЗДАВАЊЕ НА МПС

1. ЗА СИТЕ ОБЈЕКТИ, ОСВЕН ОБЈЕКТИТЕ НАВЕДЕНИ ВО ТОЧКА 2

Проектна документација

1.	Ревидиран основен проект, фаза Градежно-конструктивен проект (Г)
2.	Ревидиран основен проект, фаза Архитектура (А)
3.	Извештај за извршена ревизија на основниот проект, фаза Градежно-конструктивен проект (Г) и фаза Архитектура (А)
4.	Елаборати кои се користени како подлоги за проектирање

2. ЗА ОБЈЕКТИ ЗА ИНДИВИДУАЛНО ДОМУВАЊЕ СО БРУТО РАЗВИЕНА ПОВРШИНА ДО 300m²

Проектна документација

1.	Основен проект, фаза Градежно-конструктивен проект (Г)
2.	Основен проект, фаза Архитектура (А)
3.	Елаборати кои се користени како подлоги за проектирање

ТАБЕЛАРЕН ПРЕГЛЕД НА ПОТРЕБНА ДОКУМЕНТАЦИЈА ЗА ИЗДАВАЊЕ НА МИС1 И МИС2

I.	Проектна документација
1.	Основен проект, фаза Архитектура (А)
2.	Основен проект, фаза Градежно-конструктивен проект (Г)
3.	Ревизија на основен проект, фаза Градежно-конструктивна (Г) и фаза Архитектура (А)
4.	Копија од издадено позитивно МПС
5.	Геомеханички елаборат
6.	Проект за заштита на градежната јама
7.	Проект за бетон
II.	Општа документација
8.	Одобрение за градење
9.	Податоци за изведувачот
9.1.	Решение за назначен изведувач / Договор за изведба
9.2.	Доказ за регистрирана дејност на правното лице
9.3.	Лиценца за изведба
9.4.	Решение за раководител на градилиште
9.5.	Овластување за инженер за изведба на раководителот на градилиште
10.	Податоци за надзорниот орган
10.1.	Решение за назначен надзорен орган / Договор за надзор
10.2.	Доказ за регистрирана дејност на правното лице
10.3.	Лиценца за надзор над изградба
10.4.	Решение за назначување на главен надзорен инженер
10.5.	Решение за надзорни инженери по фази
10.6.	Овластување на надзорниот инженер
III.	Техничка документација
11.	Градежен дневник – прием на арматура за сите конструктивни елементи
12.	Извештај од испитувања на пробни коцки
13.	Извештај од испитување на арматура / челик
14.	Извештај од контролни геомеханички испитувања на збиеноста
15.	Извештај на изведувачот за изведените градежни работи
16.	Извештај на надзорниот инженер за изведените градежни работи